

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет іноземної філології
Кафедра міжкультурної комунікації та історії світової літератури**

*До 25-річчя факультету іноземної філології
Рівненського державного гуманітарного університету*

**Актуальні проблеми
літературознавчої термінології**

Науковий збірник

Випуск 2

Рівне – 2017

УДК 82.09
ББК 83.0
А 437

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 30 березня 2017 р.).

Рецензенти:

Малютіна Н. П., доктор філологічних наук, професор (Одеський національний університет імені І.І. Мечникова),
Мацапура В. І., доктор філологічних наук, професор (Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка)

Редакційна колегія:

Є. М. Васильєв, кандидат філологічних наук, доцент (*відповідальний редактор*);
Г. М. Вокальчук, доктор філологічних наук, професор;
О. А. Галич, доктор філологічних наук, професор;
О. В. Демечук, доктор філологічних наук, професор;
І. В. Захарчук, доктор філологічних наук, професор;
Р. А. Козлов, доктор філологічних наук, доцент;
З. Б. Лановик, доктор філологічних наук, професор;
М. Б. Лановик, доктор філологічних наук, професор;
В. М. Назарець, доктор філологічних наук, професор;
Н. В. Науменко, доктор філологічних наук, професор;
С. М. Нестерук, кандидат філологічних наук, доцент;
Л. К. Оляндер, доктор філологічних наук, професор;
Н. В. Романишина, доктор педагогічних наук, професор;
Н. М. Совтис, доктор філологічних наук, професор;
О. В. Червінська, доктор філологічних наук, професор

Актуальні проблеми літературознавчої термінології: Вип. 2. Науковий збірник / Відп. ред. Є. М. Васильєв. – Рівне: О. Зень, 2017. – 233 с.

ISBN 978-617-601-205-4

Другий випуск наукового збірника «Актуальні проблеми літературознавчої термінології» складено на основі доповідей учасників однойменної Міжнародної науково-практичної конференції, яка була проведена у Рівненському державному гуманітарному університеті 28 – 29 квітня 2017 року. До пропонованого видання увійшли статті вчених з України, Росії, Білорусі та Узбекистану, що їх присвячено різним аспектам вивчення термінології сучасного літературознавства (теоретичні аспекти літературознавчої термінології, термінологічні питання генології, термінологічні проблеми історико-літературного процесу, проблеми драматургічної термінології), а також лінгвостилістики, лінгвопоетики, методики викладання.

ISBN 978-617-601-205-4

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017 р.

8. Онуфрієнко Г. С. Історія українського термінотворення / Г. С. Онуфрієнко // Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. пос. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – С. 52 – 61.

References

1. Denysyuk I. O. Novatorstvo novelistyky Ivana Franka v konteksti svitovoyi literatury / I. O. Denysyuk // Materialy mizhnarodnoho sympoziumu YuNESKO. – K., 1990. – S. 262. - Kp.1.
2. Denysyuk I. Rozvytok ukrayins'koyi maloyi prozy KhKh – poch. KhKh st. / I. Denysyuk. – L'viv, 1999. – 278 s.
3. Doroshenko S. M. Formulyuvannya ta rozvytok ukrayins'koyi terminolohiyi naftohazovoyi promyslovosti: avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovoho stupenya kandydata filolohich-nykh nauk / S. M. Doroshenko; Natsional'nyy peduniversytet imeni M. P. Drahomanova. – K.: 2004. – 22 s.
4. Doroshenko S.M. Z istoriyi pokhodzhennya ukrayins'koyi terminolohiyi naftohazovoyi promyslovosti // Nauka i suchasnist': Zbirnyk naukovykh prats' / NPU imeni M.P.Drahomanova. – K.: Lohos, 2002. – T.XXKhI. – S. 180 – 187.
5. Doroshenko S.M. Pro pol'ovu strukturu ukrayins'koyi terminolohiyi naftohazovoyi promyslovosti // Problemy hramatyky i leksykolohiyi ukrayins'koyi movy: Zbirnyk naukovykh prats' / NPU imeni M.P.Drahomanova / Vidp. red. A.P.Hryshchenko. – K.: NPU, 2002. – S. 151–158.
6. Doroshenko S.M. Polisemiya i omonimiya v terminolohiyi naftohazovoyi promyslovosti // Systema i struktura skhidnoslov'yans'kykh mov: Zbirnyk naukovykh prats' / NPU imeni M.P.Drahomanova. – K.: T-vo “Znannya” Ukrayiny, 2003. – S. 167 – 174.
7. Novostavs'ka O. Termin u linhvofilosofsk'iy kontseptsiyi Ivana Franka / O. Novostavs'ka // Visnyk L'vivskoho universytetu. – L'viv, 2009. – S. 274–282. – Vyp. 46. – Ch. 1. – (Seriya filolohichna).
8. Onufriyenko H. S. Istoriya ukrayins'koho terminotvorennya / H. S. Onufriyenko // Onufriyenko H. S. Naukovyy styl' ukrayins'koyi movy: navch. pos. – K.: Tsenter navch. l-ry, 2006. – S. 52 – 61.

УДК 378.01

Пелех Л. Р.,

Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Pelekh L. R.,

Rivne State University of Humanities, Ukraine

МОВНО-КУЛЬТУРНА ПАРАДИГМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

LINGUISTIC AND CULTURAL PARADIGM OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

Анотація: В статті розглянуто особливості мовно-культурної парадигми в рамках міжкультурної комунікації. Автор досліджує роль та значення усвідомлення культурного підґрунтя як складової міжкультурного спілкування, аналізує судження зарубіжних лінгвістів про залежність комунікативного процесу від культури в її вузькому та широкому розумінні та обґрунтовує значення лінгвокультурної грамотності в рамках міжкультурної комунікації.

Ключові слова: мовно-культурна парадигма, міжкультурна комунікація, культурне підґрунтя, лінгвокультурна грамотність.

Resume: The article deals with the peculiarities of linguistic and cultural paradigm in the frames of cross-cultural communication. The author has investigated the role and the meaning of cultural background as a factor of cross-cultural communication researching, has analyzed the foreign linguists' judgments about the dependence of communicative process upon culture in its narrow and broad sense and the meaning of linqua-cultural literacy in the frames of cross-cultural communication.

Keywords: linguistic and cultural paradigm, cross-cultural communication, cultural background, linqua-cultural literacy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У розрізі глобалізаційних процесів, в яких задіяна і Україна, міжкультурна комунікація розглядається як важливий аспект сучасної реальності. Нехтування проблемами культурного підґрунтя в процесі міжкультурного спілкування, яке постає вимогою часу в усіх реаліях людської екзистенції: від соціально-економічної до освітньо-інформаційної сфери, може призводити до проблем через “зіштовхування” картин світу комунікантів. Досліджувати потрібно не лише культурні ідентичності інших народів та національних меншин, а й орієнтуватися у комунікативно-культурних відмінностях власної культури аби вміти порівнювати, узагальнювати та презентувати її у ситуаціях міжкультурного спілкування. Саме тому проблема дослідження взаємообумовленості парадигмальних особливостей міжкультурної комунікації, а саме таких її

базових чинників як культура та мова є надто важливим аспектом лінгвістики. Через призму соціокультурної структури певного суспільства видається можливим дослідити закони мови або, навпаки: через мову рефлексуються всі культурно-ідентичні особливості даної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Міжкультурна комунікація як наука з'явилась у США в результаті досліджень Інституту дипломатичної служби (Foreign Service Institute), очолюваного Е. Холлом. Базова концепція міжкультурної комунікації була викладена в праці Г. Трагера та Е. Холла "Культура і комунікація. Модель і аналіз"[10]. Взаємозалежність між культурою та мовою досліджувались Л. Барною [2], Т. Сепорою та С. Мохадасом Н. В. [9], Цибулею Н. В. [11] та ін.

Проблема культурного підґрунтя в певних аспектах комунікації розглядалися Дж. Аппгейт та Х. Сайфер (Applegate J. and Sypher H.) [1], (Cronen V., Pearce W.) [3], В. Гудикунстом (W. Gudykunst) [4, р. 163-191] та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): розглянути базові чинники мовно-культурної парадигми міжкультурної комунікації та розкрити їх роль та значення у міжкультурному спілкуванні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поняття "парадигма" є багатозначним, в нашому дослідженні визначаємо парадигму як сукупність чинників, що формують складний феномен "міжкультурна комунікація". Вищезокреслені вітчизняні та зарубіжні дослідження з проблем міжкультурного спілкування дають підстави стверджувати, що основу досліджуваного процесу формують два взаємозв'язані та взаємообумовлені феномени: "культура" та "мова". Саме нехтування ідеєю взаємозалежності згаданих понять призводить до появи труднощів на мікро- та макро- рівнях міжкультурної комунікації.

Поняття "культура" та його функціонування в межах міжкультурної комунікації. Людина зустрічається з феноменом "культури" щоденно, на різних соціальних рівнях та за різних умов. До таких рівнів можемо віднести культуру малої соціальної спільноти, в якій особистість формується та виховується; культуру професійної діяльності, де вона реалізує свої професійні здібності та вміння; культуру тимчасового середовища, яке, за даних обставин, має певний вплив на згадану особистість тощо. Труднощі з'являються, коли культури взаємодіють в результаті взаємодії двох або більше особистостей [2]. До прикладу, Л. Барна виокремлює декілька, на наше переконання, можливих проблем: 1) припущення щодо подібності (ми розглядаємо власну поведінку та власні дії як універсально можливі та відкидаємо або сприймаємо негативно відмінну (іншу) поведінку); 2) мовні відмінності (виникають, коли унеможливується порозуміння через взаємодію двох мов або в межах однієї мови за наявності багатозначних слів у різних контекстах, крайніх за культурах); 3) проблеми невербального характеру (наша мова тіла, зоровий контакт та жести також можуть комунікувати: звичне кивання головою може розглядатися як "так" в одній культурі та як "ні" - в іншій); 4) упередження та стереотипи (стереотипи передбачають розподіл всіх людей за якісними характеристиками, якими вони, на наше переконання, мають володіти); 5) схильність до оцінювання (люди намагаються зрозуміти поведінку та особливості комунікації інших людей з точки зору власної культури, не розглядаючи причин такої поведінки або такого спілкування); 6) відчуття підвищеної тривоги (культурні відмінності співрозмовника можуть викликати відчуття невпевненості та тривоги щодо подальшої поведінки та комунікативних дій) [2, р. 337-345].

Щодо порад подолання труднощів, Л. Барна радить скористатися вмінням "слухати" - адже саме в процесі слухання ми можемо почути справжній зміст того, що нам намагаються донести та уникнути стереотипізації. Шукати зворотний зв'язок, усвідомлювати відмінності інших людей та приймати їх, бути відповідальними за наші дії і наші емоції — перелік порад дослідника [2, р.345]. Мусимо зауважити, що згадані поради є загальними і можуть сприяти подоланню труднощів в процесі міжкультурної комунікації, але не вирішать їх.

Видається доречним розглянути та структурувати теорії та концепції трактування культури у розрізі її ролі та впливу на процес комунікації як соціолінгвістичний акт. Є декілька підходів, до яких включено культуру як складову теорії комунікації. В рамках першого підходу, в якому культуру розглядають як частину комунікаційного процесу можемо розглядати наступні теорії:

- Дж. Аппгейт та Х. Сайфер (Applegate J. and Sypher H.) - презентують культуру як частину конструктивістської теорії (construt theory) [1];

- Cronen V., Chen and Pearce W. – обґрунтовують культуру як скоординований менеджмент в теорії смислу (meaning theory)[3].

Другий - комунікація розглядається як - "creating culture" - культура, яка твориться (Philipsen, Chapter)[8].

Суть третього підходу, на переконання В. Гудикунста, полягає в тому, що теорії, створені та апробовані в одній культурі можуть розповсюджуватися і на інші культури при безпосередній взаємодії [5].

До четвертого підходу віднесено теорії, які досліджують основи комунікації між людьми з різних культур [4]. В рамках п'ятого підходу окреслено теорії, в яких трактуються відмінності та особливості комунікації у різних культурах [5, с. 163-191].

Проаналізувавши підходи та теорії, що розглядаються в їх межах, можемо констатувати, що для дослідження особливостей та труднощів у міжкультурній комунікації необхідно:

- необхідно зосередитися на культурному розмаїтті;
- розглянути сучасні теорії, які пояснюють культурне різноманіття в специфічних аспектах комунікації (теорія фейс-переговорів, теорія конв'єрсаційних обмежень (conversational constraints theory) та ін.).
- дослідити категорію “індивідуалізм — колективізм” в межах культур (в індивідуалістичних культурах ціниться унікальність людини, її самотність, вміння працювати і досягати вершин самостійно, незалежно від інших; в колективістських культурах люди швидше реалізують себе в групі (колективі), яким вони віддані і які є до них лояльні).

В рамках цих міркувань не можемо не згадати теорію Е. Холла (E. Hall), в котрій вчений пропагує ідею існування певних критеріїв, параметрів міжкультурної комунікації — вимірів, які об'єднують нації та соціальні групи та визначають їх особливості культури [6].

На наше переконання, Холл коректно виокремлює контекст як базову характеристику культурної спільноти. Ряд досліджень вченого довели, що комунікативні системи містять певні неозвучені або приховані правила, без яких процес успішної міжкультурної комунікації видається неможливим. Ці дослідження стали основою для твердження, що труднощі міжкультурного спілкування виникають не через мовні коди чи символи, а через контекст, який може мати декілька значень: без контексту код передає лише частину повідомлення.

Відповідно до висновків Хола, культури націй (або соціальних груп) різняться за: розумінням контексту; ступенем контекстуальної залежності; використанням прихованої інформації.

Контекст, за міркуваннями вченого, розглядається в широкому сенсі та може містити різноманітні зовнішні фактори, які, за певних обставин, впливають на процес комунікації (тон мовлення, міміка, жести, час спілкування тощо). На цій основі Холл виокремлює висококонтекстуальні та низькоконтекстуальні культури [6]. Для культур висококонтекстуальних характерними є наявність великої кількості неявних зразків комунікації: комуніканти можуть залишати багато так званої “недомовленої інформації”, яку можна зрозуміти з контексту, що визначається ситуацією, реакцією співрозмовника, зовнішнім виглядом комунікантів тощо.

У низькоконтекстних культурах комунікаційний процес має чіткіші обриси та виразніші форми. У повідомленні вкладається максимум інформації задля мінімізації контексту. До висококонтекстуальних культур віднесено східні культури, Францію, Угорщину, Україну та ін. До культур з низьким рівнем контексту відносяться культури Великої Британії, США, Канади, Німеччини та ін. Ідеї Е. Хола мали своє продовження у пошуках і інших дослідників [11]. Розуміння контекстуальної специфіки певної культури, безперечно, полегшить та спростить процес міжкультурного спілкування.

Проаналізовані теорії та дослідження сприяють глибшому розумінню походження відмінностей між культурами та допомагають усвідомлювати протиріччя та можливий спектр проблем у процесі міжкультурного спілкування. Разом з тим, вони є основою для подальших досліджень в сфері міжкультурної комунікації.

Підсумовуючи, можемо констатувати, що міжкультурна комунікація передбачає взаємодію людей, що спілкуються, тобто інтеракцію, в результаті якої виникає комунікативний простір, який містить деякі складові, а саме:

- культуру (як звичні вірування, соціальні форми та матеріальні риси національних, релігійних або соціальних груп або: як інтегрований патерн людських знань, вірувань та поведінки, яка залежить від людського вміння вчитися та передавати знання наступним поколінням) [13];

- певні відносини, які мають широкий діапазон (від офіційно-ділового до дружнього) та впливають на досягнення певних результатів між комунікантами. Інтеракція розкриває суть спілкування не в односторонньому впливі мовця на слухача, а в складному комунікативному взаємовпливі двох суб'єктів з урахуванням соціо-культурних умов спілкування;

- знання мікрокультури повсякденної комунікації, форми мовного етикету, правила вступу та завершення контактів, вираження подяки, вибачення, звернення, прийнятих в інших культурах [12, с. 76];

- мовні значення, специфіку дискурсу та зміст текстів конкретної лінгвокультурної спільноти.

Тому можемо констатувати, що будь-яка культурна взаємодія містить вербальні та невербальні аспекти, когнітивну складову (порівняння інтерактивного контексту за схемою “власна - іншомовна культура”) та рефлексивну константу (порівняння “я — мій співрозмовник”) [12, с. 77].

Мовний базис та його залежність від культурного підґрунтя. Велике значення в згаданому контексті відводиться мові і розглядати її потрібно з трактування “комунікативної грамотності”, яка, своєю чергою, стає основою для “лінгвокультурної грамотності”. Отже, в нашому дослідженні послуговуємось визначенням Ф. С. Бацевича, який репрезентує комунікативну грамотність як сукупність комунікативних знань, умінь і навичок людини, які дозволяють їй ефективно спілкуватись у стандартних комунікативних ситуаціях в усній і писемній формах. Це знання законів, правил, принципів і максимум ефективного спілкування[14]. Виходячи з даного трактування, *лінгвокультурну грамотність* потрактуємо як феномен, що включає складові комунікативної грамотності та передбачає розуміння фонових знань, ціннісних орієнтирів, соціальної ідентичності, що є характерними для представників культури, задіяних у міжкультурному спілкуванні.

У даному контексті концепцію Е. Хірша можемо розглядати як обґрунтовану та деталізовану основу, яка сприяє ідентифікації культур в рамках міжкультурної комунікації та була розроблена для реалізації успішної міжкультурної комунікації [7]. Головна ідея концепції — для формування культурного мінімуму інформування про відповідну культуру необхідним є певний перелік знань про різноманітні культурні символи. В такому

разі, учасники міжкультурної комунікації зможуть зрозуміти всі мовні значення, особливості спілкування, специфіку дискурсу та зміст текстів конкретної лінгвокультурної спільноти. Погоджуємось з автором, що лінгвокультурна грамотність дозволяє коректно сприймати як експліцитну (надмірне використання словесного матеріалу), так і імпліцитну (стисла та логічна подача інформації зі скороченням лексичних одиниць) інформацію, а також розуміти зміст міжкультурної комунікації. До відомого видання “Новий словник культурної грамотності” (“New Dictionary of Cultural Literacy”) включено біблійні вислови та фразеологізми; зразки міфологічних пам’яток; прислів’я та ідіоми; крилаті вирази філософського та релігійного спрямування; трактування зразків прикладного мистецтва тощо [7].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З вищезгаданого та обговореного можемо дійти висновку, що між культурою і мовою існує тісний зв’язок, ці два феномени є взаємозалежні та взаємообумовлені і формують основу парадигми міжкультурної комунікації. Можемо стверджувати, що:

- продукуючи наші комунікативні вміння, ми користуємось певними особливостями, властивостями, а інколи, літературними словами, які закодовані в нашій мові;
- особливості, властивості, та літературні слова, які закодовані в одній мові є відмінними, типовими та унікальними саме для цієї мовної системи, вони відмінні і не підлягають порівнянню з іншими системами;
- для того аби зрозуміти конкретні слова, літературні терміни, а іноді навіть прості слова в мові необхідно ознайомитись з культурою цієї країни [9, с. 234]. Оскільки культура має прямий вплив на мову, а мова є символічним відображенням нації або певної спільноти, а, відповідно, і відображенням культури. Будь-яка культурна взаємодія містить вербальні та невербальні аспекти, когнітивну складову та рефлексивну константу. Окрім того, для успішного міжкультурного спілкування необхідним є певний рівень лінгвокультурної грамотності, що передбачає розуміння всіх мовних значень, особливостей спілкування, специфіки дискурсу та змісту текстів конкретної лінгвокультурної спільноти.

Проблема, піднята у статті, не претендує на повну наукову завершеність. Ми продовжимо досліджувати базові феномени міжкультурної комунікації, їх зв’язок та взаємозалежність у нашій подальшій роботі.

Література

1. Applegate J. and Sypher H. Constructive theory of communication and culture. In y. U. Kim and B. Gudykunst. Theories in intercultural communication.- p. 41-65
2. Barna Laray M. Stumbling Blocks in Intercultural Communication / Basic Concepts of Intercultural Communication. Second edition. By Milton J. Benhett. // Intercultural Press of Nicholas Brealey Publishing. Boston – London, 2013. - P. 65-109, 337-345.
3. Cronen V. E., Pearce W. B., & C. Xi (1989/90). The meaning of “meaning” in the CMM analysis of communication: A comparison of two tradition. Research on Language and Social Interaction, 23, 1-40.
4. Gudykunst W. B. Cross-cultural and intercultural communication./ Thousand Oaks [u.a.]: Sage Publ., 2003 – 303p.
5. Gudykunst W. B. Bridging Differences: Effective Intergroup Communication (Interpersonal Commtexts S)/ SAGE Publications, Inc, 2003. -368p.
6. Hall E. Beyond culture./ Anchor Books. Doubleday, 1976 – 315p.
7. Hirsh E.D. Jr., Kett J. F., Trefil J. The New Dictionary of Cultural Literacy : What Every American Needs to Know. – Boston – New York : Houghton Mifflin, 2002. - 647p.
8. Philipsen, Gerry. "A Theory of Speech Codes." In Developing Communication Theories, edited by Gerry Philipsen and Terrance L. Albrecht, 119-156. Albany, NY: State University of New York Press, 1997.
9. Sepora Tengku T. Mahadi, Sepiden Moghaddas Jafari. Language and culture ./ International Journal of Humanities and Social Sciences. Vol. 2. No.17. - p.230-235.
10. Trager G., Hall E. Culture and Communication: A Model and an Analysis // Explorations: Studies in Culture and Communication. – N.-Y. – 1954. – №3. – P. 137–149.
11. Tsibulya N. B. Various aspect of cross-cultural communication. / Вестник Московского государственного университета. Вып. №3 (689)./ Москва, 2014. - с. 145-153
12. Фурманова В. М. Межкультурная коммуникация и проблема интеграции в Европейскую культуру./ Финно- угорский мир № 1(14)// НИМГУ (Саранск), 2013. - с. 76-82.
13. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/culture>
14. <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/g>

References

1. Applegate J. and Sypher H. Constructive theory of communication and culture. In y. U. Kim and B. Gudykunst. Theories in intercultural communication.- p. 41-65
2. Barna Laray M. Stumbling Blocks in Intercultural Communication / Basic Concepts of Intercultural Communication. Second edition. By Milton J. Benhett. // Intercultural Press of Nicholas Brealey Publishing. Boston – London, 2013. - P. 65-109, 337-345.
3. Cronen V. E., Pearce W. B., & C. Xi (1989/90). The meaning of “meaning” in the CMM analysis of communication: A comparison of two tradition. Research on Language and Social Interaction, 23, 1-40.

4. Gudykunst W. B. Cross-cultural and intercultural communication./ Thousand Oaks [u.a.]: Sage Publ., 2003 – 303p.
5. Gudykunst W. B. Bridging Differences: Effective Intergroup Communication (Interpersonal Commtexts S)/ SAGE Publications, Inc, 2003. -368p.
6. Hall E. Beyond culture./ Anchor Books. Doubleday, 1976 – 315p.
7. Hirsh E.D. Jr., Kett J. F., Trefil J. The New Dictionary of Cultural Literacy : What Every American Needs to Know. – Boston – New York : Houghton Mifflin, 2002. - 647p.
8. Philipsen, Gerry. "A Theory of Speech Codes." In Developing Communication Theories, edited by Gerry Philipsen and Terrance L. Albrecht, 119-156. Albany, NY: State University of New York Press, 1997.
9. Sepora Tengku T. Mahadi, Sepiden Moghaddas Jafari. Language and culture ./ International Journal of Humanities and Social Sciences. Vol. 2. No.17. - p.230-235.
10. Trager G., Hall E. Culture and Communication: A Model and an Analysis // Explorations: Studies in Culture and Communication. – N.-Y. – 1954. – №3. – P. 137–149.
11. Tsibulya N. B. Various aspect of cross-cultural communication. / Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta. Vyip. №3 (689)/ Moskva, 2014. - с. 145-153.
12. Furmanova V. M. Mezhkulturnaya kommunikatsiya i problema integratsii v Evropeyskuyu kulturu./ Finnogorskiy mir № 1(14)// NIMGU (Saransk), 2013. - s. 76-82.
13. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/culture>.
14. <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/g>

УДК 37.091+378.4 (476)

Жигалова М. П.,

Брестский государственный технический университет, Беларусь

Zhigalova M. P.,

Brest state Technical university, Belarus

**ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ САМООБРАЗОВАНИЕ ПЕДАГОГА
КАК ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ И КАЧЕСТВА ПРЕПОДАВАНИЯ**

**PROFESSIONAL SELF-EDUCATION OF THE TEACHER AS PLEDGE
OF SUCCESS AND QUALITY OF TEACHING**

Аннотация: В статье автор обращается к проблеме профессиональной деятельности педагога, поиску путей улучшения качества обучения за счёт непрерывного развития личности педагога. К его постоянному самосовершенствованию, самообразованию в условиях современных социокультурных изменений и заказов общества, чаще всего, мультикультурного. К планированию, организации и постановке преподавателем своей сознательной поэтапной работы по развитию профессионально значимых качеств личности педагога, включающих: адаптацию, повышение профессиональной компетентности, непрерывного развития и совершенствования социально-нравственных качеств как залогом повышения качества преподавания и мотивации обучаемых.

Ключевые слова: педагог, тьютор, самообразование, адаптация, педагогическая компетентность, качество.

Resume: In article the author addresses to a problem of professional work of the teacher, search of ways of improvement of quality of training at the expense of continuous development of the person of the teacher. To its constant self-improvement, self-education in the conditions of modern социокультурных changes and society orders, more often, the multicultural. To planning, the organisation and statement by the teacher of the conscious stage-by-stage work on development of professionally significant qualities of the person of the teacher, including: adaptation, increase of professional competence, continuous development and perfection of socially-moral qualities as to pledge of improvement of quality of teaching and motivation of trainees.

Keywords: the teacher, the tutor, self-education, adaptation, pedagogical competence, quality

Сегодня уже никто не сомневается в том, что востребованность специалиста-профессионала, его конкурентоспособность зависит не только от полученного образования, но и от умения учиться всю жизнь, потому что тот, кто отстал сегодня на день, тот уже отстал навсегда.

Это в полной мере относится и к педагогической деятельности, которая в последнее время проходит путь поиска новых путей и средств не только получения знаний, но и путей мотивации преподавателя и обучаемых на постоянное познание и учение, чтобы соответствовать современному уровню требований и запросов времени и общества.

Зміст

Теоретичні аспекти літературознавчої термінології

Червінська О.В. (Чернівці) Про мотивацію включення природничих наукових термінів у літературознавче поле	5
Свенціцька Е.М. (Київ) Словесное измерение символа при анализе поэтического произведения (на материале лирики Ф.Тютчева, И. Анненского, Вяч. Иванова)	9
Астрахан Н.І. (Житомир) Міф та символ: традиції та перспективи терміновжитку в контексті проблеми синтезу гуманітарного знання	13
Мусій В.Б. (Одеса) Про взаємозв'язок категорій «художній світ» та «межі тексту»	18
Ковпик С.І. (Кривий Ріг) Понятійно-термінологічна система категорії «поетика густативів»	22
Оляндер Л.К. (Луцьк) Интертекстуальность: терминологические значения и способы ее проявления в художественной литературе	26
Дзик Р.А. (Чернівці) Рецепція теорії інтертекстуальності сучасною українською поезикою	38
Гаврилюк Н.І. (Київ) Интертекстуальність, інтермедіальність, візуалізація	43
Морєва Т.Ю. (Одеса) Ігрова складова художнього твору як об'єкт літературознавчого дискурсу	46
Кочерга С.О. (Острог) Літературна тропосфера: геопоетичний аспект	50
Борсук Н.І. (Брест) Пераемнасць традыцый М. Багдановіча як сродак памнажэння эстэтычных набыткаў беларускай словатворчасці	54
Науменко Н.В. (Київ) До питання про інтерпретації концепту «вільний вірш» у літературознавстві слов'яномовних країн	58
Лановик З.Б., Лановик М.Б. (Тернопіль) Фольклоризм у літературі: до проблеми національної специфіки термінологічних систем	64
Франчук М.В. (Житомир) До питання термінологічного окреслення поняття «традиційні сюжети» в сучасному вітчизняному літературознавстві	69
Сіренко С.А. (Івано-Франківськ) Термінологія теорії фікційних світів: теоретичний аспект	72
Оздемір О.В. (Рівне) Проблеми наратологічного аналізу літератури non-fiction	75

Термінологічні питання генології

Іванюк Б.П. (Єлець) Метажанр: версія осмысления	80
Юган Н.Л. (Київ) Термин «жанровая парадигма» при изучении творчества писателя в литературном контексте	83
Богданова О.В. (Санкт-Петербург) «Песни восточных славян» Л. Петрушевской: к вопросу о жанровой дефиниции	87
Моклиця М.В. (Луцьк) Казка як метажанр, або «Синя борода» на перехресті інтерпретацій	90
Назарець В.М. (Рівне) Жанрові моделі послання у сучасному літературознавстві	95
Миронюк В.М. (Рівне) Специфіка жанру літературної казки у творчості письменників покуття	99
Левчук Ю. О. (Луцьк) Лірик, епік, драматург – когнітивні типи творчої особистості	102
Нікоряк Н.В. (Чернівці) Відкритість жанрового визначення кіносценарної форми	106
Хмель В.А. (Рівне) Методологія дослідження колядкового тексту у порівняльному аспекті	112
Кубишкіна К.І. (Івано-Франківськ) Неокласицистичні вектори епічних жанрів Ігоря Качуровського	116

Термінологічні проблеми історико-літературного процесу

Кормілов С.І. (Москва) Термины и образы-термины в статьях Е.И. Замятина первой половины 1920-х годов	120
Мороз Л.З. (Київ) «Народницький», «етнографічно-побутова драма», «духовний» та інші терміни як помилкову літературознавстві	126
Кушнірова Т.В. (Полтава) Типи хронотопів у романі “Колекціонер” Джона Фаулза	128
Павлюк Х.Б. (Київ) Філософсько-естетичні складові поетичного дискурсу Німеччини другої половини ХХ ст.: соціокультурна парадигма	131
Кабіна Ю.Г. (Черкаси) Постмодерністська інтерпретація ренесансного парадоксу у п'єсі Т. Стоппарда «Розенкранц і Гільденстерн мертві»	136
Матчук А.Л. (Рівне) Підтекст повісті П.Кралоюка «Зона» та засоби його реалізації	140

Радзівський В.А. (Рівне) Функціональні особливості термінологічних номінацій у новелістиці Леоніда Мосендза	143
Капелюшна М.М. (Київ) Новесентизм: мистецька течія іспанського модернізму як контекст творчості Р.П. де Айали	146

Актуальні проблеми драматургічної термінології

Литовська О.В. (Харків) Агон в комедиях Аристофана	151
Вірченко Т.І. (Кривий Ріг) Монтаж у драматичному творі	155
Бортнік Ж.І. (Луцьк) Особливості сюжету сучасної монодрами (на прикладі монодрам Неди Нежданої “Голос тихої безодні” та Вадима Леванова “Любов до російської лапти”)	159
Вісич О.А. (Луцьк) Типологія метадрми в сучасному літературознавстві	165
Ліпісвіцький М.Л. (Житомир) Риси метадрматичності і метадрми як метавиду мистецтва у малих драматичних формах	169
Закалюжний Л.В. (Житомир) Модифікації прийому “театр у театрі” в сучасній українській драмі: інтермедіальний аспект	173
Васильєв Є.М. (Житомир) Жанрова модель трагіфарсу в сучасній драматургії	177
Капелюх Д.П. (Рівне) Еволюція використання ремарки в драматургії (на прикладі творів античності та середньовіччя)	181
Авраменко П.М. (Житомир) Драматургія драми (до постановки проблеми)	185
Аманова Г.А. (Ташкент) Терминология в корейской драме 20 - 40-х годов XX века	188

Термінологічні питання лінгвостилістики, лінгвопоетики, міжкультурної комунікації, методики викладання

Беценко Т.П. (Суми) Теоретичні питання лінгвостилістики: закони фонічної організації поетичного тексту	191
Ємець О.В. (Хмельницький) Спірні питання термінології лінгвостилістики	195
Кулікова І.І. (Харків) Термін антиутопія в контексті літературного процесу XX століття	198
Воробйова Л.М. (Рівне) Проблеми лінгвопоетики у контексті філологічної концепції О.О. Потебні	201
Сербіна Т.Г., Чеберяк Г.М. (Рівне) Парцелляція в мові газет	204
Самборська І.М. (Рівне) Внутренняя форма слова в терминологической системе современной лингвистики	208
Вовчук Н.І. (Рівне) Способы образования окказиональных слов в русской поэзии: терминология нестандартного словообразования	212
Кучма Т.В. (Рівне) Роль німецької мови у становленні ідіостилю Ольги Кобилянської	217
Багнюк Л.О. (Івано-Франківськ) Лексико-семантична організація термінології нафтогазової промисловості	220
Пелех Л.Р. (Рівне) Мовно-культурна парадигма міжкультурної комунікації	224
Жигалова М.П. (Брест) Профессиональное самообразование педагога как залог успешности и качества преподавания	228
Відомості про авторів	232

Наукове видання

Актуальні проблеми літературознавчої термінології

Науковий збірник

Відповідальний редактор *Васильєв Є. М.*

Технічний редактор *Парфенюк В. І.*

Комп'ютерна верстка *Парфенюк В. І.*

Підписано до друку 4.04.2017 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 21,85. Замовлення № 179/1. Тираж 300.

Видавець *О. Зень*

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.

вул. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;

0362-24-45-09; 068-0250-674;

olegzen@ukr.net

Віддруковано засобами різнографічного друку

ПП Самборський І.О.

вул. Княгині Ольги, 8, м. Рівне, 33028